THỰC TRẠNG BIẾN ĐỘNG TỶ GIÁ TRÊN THỊ TRƯỜNG VIỆT NAM HIỆN NAY VÀ DỰ BÁO DIỄN BIẾN TRONG THỜI GIAN TỚI

● ĐẶNG THỊ NGỌC LAN

TÓM TẮT:

Bài viết tập trung phân tích thực trạng biến động tỷ giá VND/USD trên thị trường ngoại tệ Việt Nam thời gian gần đây, tập trung vào những tháng đầu năm 2024, đồng thời đưa ra dự báo về biến động tỷ giá trong cả năm 2024 và những năm tiếp theo. Tác giả cũng khuyến nghị một số nội dung có liên quan, như: cần tăng cường thu hút các nguồn vốn quốc tế, tiếp tục thực hiện cơ chế ổn định tỷ giá, thực hiện cơ chế can thiệp 2 chiều trên thị trường ngoại tệ, đẩy mạnh xuất khẩu lao động, kiểm soát chặt chẽ buôn lậu, đặc biệt là buôn lậu vàng, bỏ cơ chế độc quyền kinh doanh vàng miếng.

Từ khóa: cơ sở khoa học, dự báo, diễn biến tỷ giá, thị trường ngoại tệ.

1. Đặt vấn đề

Tỷ giá là một công cụ quan trọng trong điều hành chính sách tiền tệ quốc gia, nhất là các nền kinh tế đang phát triển như Việt Nam. Tỷ giá cũng là một nội dung trong chính sách quản lý ngoại hối của Nhà nước, được thực hiện bởi Ngân hàng Trung ương. Điều hành tỷ giá có tác động đến các mục tiêu kinh tế vĩ mô chủ yếu, trực tiếp là tác động đến cán cân thương mại, cán cân tài khoản vốn và cán cân thanh toán quốc tế. Trong nhiều năm qua, Chính phủ Việt Nam luôn chỉ đạo nhất quán điều hành ổn định tỷ giá, góp phần thực hiện thành công mục tiêu phát triển kinh tế vĩ mô.

Trong những năm gần đây, tại một số thời điểm, đồng đô la Mỹ (USD) biến động lên giá khá mạnh so với đồng Việt Nam (VND), song sau đó trở lại ổn định. Tính bình quân chung trong 10 năm qua, tỷ giá VND/USD chỉ tăng nhẹ, từ dưới 1% đến 1,5% mỗi năm. Tuy nhiên, cùng với những diễn biến phức tạp, khó lường, ảnh hưởng của nền kinh tế thế giới, Cục Dự trữ Liên bang Mỹ (Fed),… những tháng còn lại của năm 2024 và các năm tiếp theo, tỷ giá USD/VND sẽ diễn biến như thế nào?. Việc nghiên cứu, phân tích thực trạng và đưa ra dự báo diễn biến tỷ giá trên thị trường Việt Nam trong năm 2024 và các năm tiếp theo, từ đó đưa ra một số khuyến nghị chính

sách có liên quan sẽ rất cần thiết.

2. Diễn biến tỷ giá VND/USD những tháng đầu năm 2024 và nguyên nhân

Về diễn biến tỷ giá trên các thị trường chủ yếu trong 5 tháng đầu năm 2024 như sau: Tỷ giá trên thị trường ngoại tệ liên ngân hàng tăng 2,49%; Tỷ giá trung tâm trong điều hiều hành chính sách tiền tệ của Ngân hàng Nhà nước (NHNN) tăng 0,51%; Tỷ giá mua bán của Ngân hàng thương mại (NHTM) với khách hàng tăng 0,72% so với cuối năm 2023. [VNBA (2024)].

Còn theo số liệu của Tổng cục Thống kê, chỉ số giá đô la Mỹ tháng 5/2024 tăng 1,15% so với tháng trước; tăng 4,21% so với tháng 12/2023; tăng 7,85% so với cùng kỳ năm trước; bình quân 5 tháng đầu năm 2024 tăng 4,6%. [GSO (2024)]

Phân tích diễn biến tỷ giá biến động một số thời điểm ngắn trong những tháng đầu năm 2024 cho thấy một số nguyên nhân chủ yếu sau đây:

i) Giá vàng trên thị trường thế giới và thị trường trong nước tăng, ảnh hưởng tâm lý một bộ phận dân cư tìm đến kênh đầu tư USD để cất giữ tài sản;

ii) Đồng USD tăng mạnh trên thị trường quốc tế. Trong 5 tháng đầu năm 2024, chỉ số đồng Đô la Mỹ trên thị trường ngoại hối quốc tế (DXY) tăng 3,15% so với cuối năm 2023. Chỉ số đồng USD đến cuối tháng 5/2024 tiếp tục tăng lên mức cao nhất trong hơn 2 năm trở lại đây, Cục Dự trữ Liên bang Mỹ (Fed) có thể sẽ phải duy trì lãi suất ở mức cao hơn trong thời gian dài hơn, bất chấp các nền kinh tế khác bắt đầu cắt giảm lãi suất. Số lần cắt giảm lãi suất theo dự báo của Fed trong năm 2024 giảm xuống (2 lần) so với mức dự báo trước đây (3 lần) và tiếp tục lại thời điểm cắt giảm lần đầu tiên. Điều này đồng nghĩa với việc lãi suất USD neo ở mức cao, kéo dài hơn và đồng USD mạnh hơn khi các Ngân hàng Trung ương (NHTW) cắt giảm lãi suất nhanh hơn Fed. [VNBA (2024)] Chỉ số giá đô la Mỹ tháng 5/2024 tăng 1,15% so với tháng trước; tăng 4,21% so với tháng 12/2023; tăng 7,85% so với cùng kỳ năm trước; bình quân 5 tháng đầu năm 2024 tăng 5,24%.

iii) Lãi suất tiền gửi VND tại các NHTM giảm mạnh, xuống chỉ còn bằng 50% mức lãi suất cách đây 1 năm; trong khi đó các kênh đầu tư khác như: trái phiếu doanh nghiệp, chứng khoán (cổ phiếu), bất động sản, vàng, bất động sản… vẫn đang có nhiều rủi ro. Trong 2 tháng gần đây, lãi suất tiền gửi của các NHTM đã có sự điều chỉnh tăng, nhưng mức tăng rất thấp, chỉ tăng thêm từ 0,1% đến 0,3%/năm tùy từng kỳ hạn. Đến cuối tháng 5/2024, quy mô tiền gửi của người dân có tăng, nhưng chỉ tăng 1,52% so với cuối năm 2023, mức tăng thấp nhất so với cùng kỳ trong gần 15 năm qua. Từ cuối năm 2023 đến nay, giá vàng thị trường trong nước biến động, nên một số người tìm kênh trú ẩn tài sản bằng mua và cất trữ USD. [VNBA (2024)]

iv) Nhu cầu thanh toán ngoại tệ của các doanh nghiệp đang hoạt động ở Việt Nam tăng lên cùng với đà tăng của nhập khẩu, cùng với đó là yếu tố thời vụ khi nhiều doanh nghiệp FDI chuyển lợi nhuận về nước sau khi kết thúc năm tài chính 2023.

3. Dự báo xu hướng diễn biến tỷ giá VND/USD trong thời gian tới

Diễn biến tỷ giá VND/USD trong cả năm 2024 và xu hướng diễn biến các năm sau, giai đoạn từ năm 2025 đến năm 2030 chỉ biến động khoảng 1 - 2%/năm dựa trên các cơ sở khoa học chủ yếu sau đây:

Một là, trên một số diễn đàn, trong nhiều thời điểm, một số chuyên gia kinh tế và nhà khoa học đề nghị Chính phủ, NHNN điều hành tỷ giá theo hướng giảm giá nhẹ VND để thúc đẩy xuất khẩu. Song Chính phủ và NHNN vẫn kiên trì điều hành chính sách tiền tệ, quản lý ngoại hối theo hướng chống đô la hóa, ổn định tỷ giá. Bởi vì nếu để xảy ra VND phá giá sẽ tác động bất lợi đến nợ nước ngoài của Chính phủ, làm tăng giá nhập khẩu nguyên nhiên vật liệu. Chính phủ, NHNN Việt Nam nhất quán thực thi chính sách quản lý ngoại hối và điều hành tỷ giá, đó là trên đất nước Việt Nam chỉ sử dụng Đồng Việt Nam, nâng vị thế của đồng tiền quốc gia. Trong điều hành chính sách tiền tệ, NHNN chủ động phối hợp đồng bộ giữa điều hành công cụ lãi suất và tỷ giá, NHNN liên tục giữ lãi suất tiền gửi USD tại các NHTM là 0%. Đảm bảo lãi suất tiền gửi USD có khoảng cách xa so với lãi suất tiền gửi VND, đảm bảo vị thế của VND trên thị trường. Theo đó, NHNN kiên định chủ trương theo chỉ đạo của Chính phủ điều hành tỷ giá biến

động không quá 1 - 2%/năm. Mục tiêu này thường xuyên được NHNN công bố ngay từ đầu các năm qua và định hướng năm 2024, năm 2025,… cũng tiếp tục nhất quán như vậy. [VNBA (2024)]

Hai là, tỷ giá, hay giá cả của một đồng tiền này so với một đồng tiền khác là do quan hệ cung cầu ngoại tệ trên thị trường. Cung cầu ngoại tệ trên thị trường ngoại hối Việt Nam hiện nay cũng như trong thời gian tới được đảm bảo. Đây là cơ sở quan trọng nhất để đảm bảo ổn định tỷ giá. Cung cầu ngoại tệ hiện tại và thời gian tới như sau:

i) Cung ngoại tệ trên thị trường ngoại hối Việt Nam hiện nay và trong thời gian tới thường xuyên được đảm bảo, nguồn cung ngoại tệ thường xuyên đạt khá. Thặng dư cân cân thanh toán quốc tế liên tục thặng dư.

Tính chung 5 tháng đầu năm 2024, cán cân thương mại tiếp tục thặng dư 8,01 tỷ USD, tăng khá so với con số 7,66 tỷ USD cùng kỳ năm 2023, góp phần ổn định tỷ giá, tăng dự trữ ngoại hối. Việt Nam liên tục thặng dư cán cân thương mại, cán cân thanh toán quốc tế trong những năm gần đây, với quy mô thặng dư ngày càng lớn. Đến hết tháng 5/2024 đạt được con số nói trên là quy mô xuất siêu lớn nhất từ trước đến nay. [GSO (2024)]

ii) Nguồn ngoại tệ từ kiều hối chuyển về Việt Nam rất lớn. Theo Ngân hàng Thế giới (WB), lượng kiều hối về Việt Nam năm 2023 ở mức 14 tỷ USD. Trong khi NHNN Việt Nam ước tính, lượng kiều hối chuyển về nước năm 2023 tăng từ 25 - 30% so với năm 2022. Dự báo kiều hối năm 2024 sẽ đạt 17 - 18 tỷ USD. Đây là con số kiều hối thống kê được, chưa kể số tiền ngoại tệ được người Việt Nam mang về nước, gửi cá nhân mang về cho người thân, hay chuyển bằng các kênh không chính thức khác về đầu tư, trả nợ để giành, cất trữ tài sản tại Việt Nam. [SBV (2024)]

iii) Nguồn ngoại tệ do người nước ngoài đến sinh sống, làm việc, kinh doanh, học tập, định cư ở Việt Nam. Ước tính hiện nay có hàng trăm nghìn người nước ngoài đang sinh sống ở Việt Nam. Số liệu thống kê về người nước ngoài ở Việt Nam đã được nhiều bộ, ngành quản lý và báo cáo. Tuy nhiên hiện nay, các số liệu này còn rời rạc và thiếu đồng bộ và chưa được sử dụng để phục vụ hiệu quả công tác quản lý, nên từ đầu tháng 4/2024, Tổng cục Thống kê đã chính thức triển khai điều tra số liệu này. Trong số người nước ngoài ở Việt Nam, có một số lượng đáng kể nguồn lực tài chính (ngoại tệ) được đầu tư tại Việt Nam. Số tiền này chưa được tính trong đầu tư gián tiếp hay đầu tư trực tiếp tại Việt Nam, nhưng thực tế tạo nguồn cung khá quan trọng trên thị trường ngoại tệ. [GSO (2024)]

iv) Nguồn ngoại tệ do khách quốc tế đi du lịch Việt Nam và chi tiêu ở Việt Nam rất lớn. Theo Chinhphu.vn (2024), tính chung 5 tháng đầu năm 2024, khách quốc tế đến Việt Nam ước đạt 7,6 triệu lượt người, tăng 64,9% so với cùng kỳ năm trước và tăng 3,9% so với cùng kỳ năm 2019, năm chưa xảy ra đại dịch Covid-19. Dự báo cả năm 2024, khách quốc tế đến Việt Nam sẽ đạt con số 20 triệu lượt người, sẽ đem lại nguồn thu ngoại tệ rất lớn cho nền kinh tế, ước tính đạt trên 5,19 tỷ USD, tăng khá so với mức 4,34 tỷ USD của năm 2023, tăng cung ngoại tệ trên thị trường.

vi) Nguồn vốn đầu tư nước ngoài vào Việt Nam tiếp tục tăng trưởng cao. Tổng vốn đầu tư nước ngoài đăng ký vào Việt Nam tính đến ngày 20/5/2024, bao gồm: Vốn đăng ký cấp mới, vốn đăng ký điều chỉnh và giá trị góp vốn, mua cổ phần của nhà đầu tư nước ngoài đạt gần 11,07 tỷ USD, tăng 2,0% so với cùng kỳ năm trước. Vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài thực hiện tại Việt Nam trong 5 tháng đầu năm 2024 ước đạt 8,25 tỷ USD, tăng 7,8% so với cùng kỳ năm trước, Chinhphu.vn (2024). Đây là mức giải ngân cao nhất cùng kỳ giai đoạn 2017 - 2024, khẳng định niềm tin của nhà đầu tư nước ngoài vào triển vọng kinh tế Việt Nam cùng với xu hướng dịch chuyển chuỗi cung ứng vẫn diễn ra. Vốn đầu tư gián tiếp vẫn ổn định. Các Quỹ đầu tư nước ngoài sẽ tiếp tục thực hiện chiến lược đầu tư trên thị trường chứng khoán, thị trường mua bán lại doanh nghiệp (M&A) của Việt Nam.

vii) Các nguồn vốn ngoại tệ khác: giải ngân vốn ODA, vốn ủy thác qua các NHTM Việt Nam,… tiếp tục đạt kết quả khá, tạo nguồn cung quan trọng trên thị trường ngoại tệ, ổn định tỷ giá.

Ba là, sức mua đối ngoại của một đồng tiền quốc

gia thể hiện sức mạnh của nền kinh tế đó. Tổng sản phẩm trong nước (GDP) quý I/2024 của Việt Nam tăng 5,66%. Chỉ số CPI được kiềm chế. Nợ công được kiểm soát, nợ nước ngoài của Chính phủ được thanh toán đúng hạn. Hệ thống tài chính phát triển bền vững. Chỉ số chủ đạo trên thị trường chứng khoán Việt Nam đó là VNIndex tiếp tục tăng điểm. Quy mô giao dịch bình quân các phiên trên hai Sở giao dịch chứng khoán tiếp tục tăng vững chắc. [GSO (2024)]

Bốn là, Quỹ Dự trữ ngoại hối quốc gia của Việt Nam tiếp tục được tăng cường, dự báo đạt hơn 100 tỷ USD tính đến hết tháng 5/2024, đảm bảo tương đương 11 tuần nhập khẩu theo khuyến cáo của IMF. Chính phủ Việt Nam cam kết và chỉ đạo cụ thể đối với NHNN tiếp tục thực hiện việc can thiệp hai chiều, mua bán hai chiều trên thị trường ngoại tệ, tránh bị Chính phủ Mỹ đưa vào diện theo dõi nghi vấn về thao túng tiền tệ. [Vietcombank (2024)]

4. Một số nhận xét và khuyến nghị

Từ những nội dung phân tích ở trên, bài viết xin đưa ra một số khuyến nghị có liên quan sau đây:

Một là, Đảng, Quốc hội, Chính phủ cần tiếp tục khai thác các lợi thế về ổn định chính trị, ổn định kinh tế vĩ mô, tăng trưởng GDP cao và CPI được kiểm soát, để tiếp tục thu hút mạnh mẽ các nguồn vốn quốc tế, tạo gia tăng nguồn cung trên thị trường ngoại tệ; tiếp tục đẩy mạnh chống tham nhũng, hoàn thiện môi trường pháp lý theo các cam kết quốc tế, quyết liệt hơn nữa trong cải cách hành chính, đẩy nhanh số hóa nền kinh tế, trên cơ sở đó tiếp tục thu hút mạnh mẽ hơn các dòng vốn quốc tế, kể cả vốn FDI, vốn ODA, vốn đầu tư gián tiếp, vốn ủy thác cho vay qua các NHTM Việt Nam, tăng cung ngoại tệ trên thị trường, tạo tiền đề cơ bản ổn định tỷ giá và điều hành tỷ giá theo mục tiêu.

Hai là, Chính phủ tiếp tục kiên trì định hướng chỉ đạo giữ tỷ giá biến động không quá 1 - 2%/năm; đồng thời chỉ đạo NHNN linh hoạt trong can thiệp 2 chiều trên thị trường ngoại tệ, một mặt đảm bảo ổn định tỷ giá, mặt khác tiếp tục tăng cường Quỹ Dự trữ ngoại hối quốc gia, luôn luôn đảm bảo mức tương ứng 11 tuần nhập khẩu theo khuyến cáo của IMF. Đồng thời, việc thực hiện cơ chế can thiệp 2 chiều, NHNN có mua và có bán trên thị trường ngoại tệ để tránh bị Chính phủ Mỹ đưa vào diện nghi vấn thao túng tiền tệ như đã từng xảy ra tại một số thời điểm trong các năm 2020 - 2021.

Ba là, tình trạng buôn lậu qua biên giới trên đất liền và trên biển, nhất là buôn lậu vàng qua biên giới Campuchia vẫn diễn ra hết sức phức tạp. Tình hình này thu hút một lượng USD rất lớn giao dịch trên thị trường chợ đen, ảnh hưởng đến cung cầu ngoại tệ, đến điều hành tỷ giá. Vì vậy, đề nghị Chính phủ chỉ đạo các cơ quan chức năng kiểm soát chặt chẽ hơn nữa và xử phạt nghiêm hơn tình trạng buôn lậu như đã đề cập.

Bốn là, Quốc hội, Chính phủ tiếp tục mở rộng thời hạn lưu trú cho khách quốc tế được miễn visa, mở rộng số quốc gia có khách đến Việt Nam được miễn visa đơn phương, cải cách các yếu tố khác trong nước để thu hút mạnh mẽ khách du lịch quốc tế đến nước ta, tăng chi tiêu ngoại tệ ở Việt Nam. Điều đó sẽ góp phần tăng cung ngoại tệ trên thị trường, tạo điều kiện cho ổn định tỷ giá.

Năm là, Chính phủ chỉ đạo các Bộ ngành có liên quan, đặc biệt là Bộ Lao động Thương binh và Xã hội cần triển khai thực hiện đồng bộ các biện pháp thúc đẩy mạnh xuất khẩu lao động; Đổi mới đào tạo nghề và đào tạo ngoại ngữ, đa dạng hóa các kênh tìm kiếm thị trường lao động ở nước ngoài, hoàn thiện quy chế cho vay vốn đi xuất khẩu lao động, có chính sách cụ thể hơn trong việc bảo vệ công dân Việt Nam ở nước ngoài; Thực hiện có hiệu quả giải pháp này cũng tạo điều kiện góp phần tăng nguồn cung ngoại tệ trên thị trường Việt Nam.

Sáu là, NHNN sớm trình Chính phủ sửa đổi Nghị định số 24/NĐ-CP, ngày 03 tháng 04 năm 2012 về quản lý hoạt động kinh doanh vàng và Thông tư số 16/2022/TT-NHNN ngày 30 tháng 11 năm 2022 quy định về việc lưu ký và sử dụng giấy tờ có giá tại Ngân hàng Nhà nước Việt Nam; Đề nghị bãi bỏ tình trạng độc quyền nhập khẩu, sản xuất và kinh doanh vàng miếng, đảm bảo liên thông giữa thị trường vàng trong nước và thị trường vàng quốc tế. Bởi vì vấn đề này có liên quan lớn đến sự ổn định về tâm lý trên thị trường ngoại tệ. Bên cạnh đó, NHNN và các cơ quan chức năng cần kiểm soát tốt hơn giao dịch ngoại tệ nhập khẩu vàng trên thị trường chính thức, có điều kiện ổn định tỷ giá■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Tổng cục Thống kê - GSO (2024). Tình hình kinh tế - xã hội năm 2023 và quý 1/2024. Truy cập tại: https://www.gso.gov.vn/tin-tuc-thong-ke/2024/03/bao-cao-tinh-hinh-kinh-te-xa-hoi-quy-i-nam-2024/.

2. Hiệp hội Ngân hàng Việt Nam - VNBA (2024). Báo cáo phát triển dịch vụ ngân hàng. Truy cập tại: www.vnba.org.vn

3. Vietcombank (2024). Báo cáo phân tích thị trường dịch vụ ngân hàng năm 2023. Truy cập tại: www.vcb.com.vn.

4. Ngân hàng Nhà nước - SBV (2024). Một số báo cáo chuyên đề, văn bản, thông báo. Truy cập tại: www.sbv.gov.vn.

5. Phương Anh (tháng 4/2024). Khách quốc tế quan trọng với du lịch Việt như thế nào. Truy cập tại: https://vnexpress.net/khach-quoc-te-quan-trong-voi-du-lich-viet-nhu-the-nao-4727576.html

6. Chinhphu.vn (2024). Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội tháng năm và 5 tháng đầu năm 2024. Truy cập tại https://xaydungchinhsach.chinhphu.vn/bao-cao-tinh-hinh-kinh-te-xa-hoi-thang-nam-va-5-thang-dau-nam-2024-119240531102127096.htm

Ngày nhận bài: 2/6/2024
Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 16/6/2024
Ngày chấp nhận đăng bài: 20/6/2024

Thông tin tác giả:
TS. ĐẶNG THỊ NGỌC LAN
PHÓ HIỆU TRƯỞNG, TRƯỜNG ĐẠI HỌC CỬU LONG

THE CURRENT STATE OF EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS IN THE VIETNAMESE MARKET AND FORECASTS FOR THE COMING PERIOD

● PhD. **DANG THI NGOC LAN**
Vice Rector, Cuu Long University

ABSTRACT:

The article focuses on analyzing and clarifying exchange rate bases in recent years This article focuses on analyzing the current state of VND/USD exchange rate fluctuations in the Vietnamese foreign exchange market, with an emphasis on the early months of 2024. It also provides forecasts for exchange rate movements throughout the year 2024 and in the years to come. The author offers several relevant recommendations, such as: enhancing the attraction of international capital sources, continuing to implement a stable exchange rate mechanism, applying a two-way intervention mechanism in the foreign exchange market, promoting labor exports, strictly controlling smuggling, especially gold smuggling, and eliminating the monopoly on gold bullion trading.

Keywords: scientific basis, forecast, exchange rate movements, foreign exchange market.